

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gl. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca poteče naročnina za prvo polovico leta. Gg. naročnike prosimo, da naročnino o pravem času ponové, ako hoté list dobivati redno v roke, ker „Slov. Narod“ sedaj pošiljamo samo onim, ki naprej plačajo naročnino.

„Slovenski Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za pol leta	6 gl. 50 kr.
Za četrt leta	3 „ 30 „
Za en mesec	1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za pol leta	8 gl. — kr.
Za četrt leta	4 „ — „
Za en mesec	1 „ 40 „

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr.
Po pošti prejemati „ „ 3 „ — „

Kranjske ljudske šole morajo biti slovenske.

Človeku, kateri je na Kranjskem opazoval javno občevarje kranjske inteligence, namreč nemško ustno občevarje uradnikov in učiteljev mej soboj in z mnogimi strankami, izključivo nemško uradovanje političkih, sodnijskih in davkarskih uradov šolskih gospodsk, učiteljev in mnogih občin — utegnil bi iz tega doslednega in vseobčnega vladanja nemškega jezika sklepati, da se vse to vrši na podlagi

ostrih zakonov in ukazov. Ali glej, kakor nam je „Slovenski Narod“ v zadnjem času odkril, je bilo in je še vse to nemško uradovanje nezakonito in zoper ukaze, kateri obstojé uže dolgo za sodnijske, političke in davkarske urade po Kranjskem.

Morebiti pa imajo naše šolske gospodske (c. kr. okrajni šolski sveti, nadzorniki in učitelji) nalogo nemško uradovati? Morebiti obstojé ukazi, po katerih se je uže od nekdanj toliko nemščine v naše večrazredne šole uvelo? Kaj še! Vse nemško pisarenje učiteljev in nadzornikov se ne opira na nijeden ukaz šolskih gospodsk, ampak se je uvelo na Kranjskem le na ljubo raznim nadzornikom in glavarjem, ki so hoteli šolstvo in učiteljstvo za — nemštvo pripraviti in si pridobivati zaslug za avstrijsko nemško ustavoverstvo. Po naravnih in naših avstrijskih temeljnih zakonih (§ 19.) morale bi biti naše ljudske šole slovenske, a tudi po obstoječem ukazu kranjskega c. kr. deželnega šolskega sveta od 8. oktobra 1870 št. 316 morala bi biti le slovenščina učni jezik po naših šolah na kmetih in v mestih.

Glasi se ta ukaz, ki se nikdar še nij preklical, v zadevi jezika tako-le:

„Zastran nauka v jeziku se z ozirom na zadnji stavek § 51. (ministerski ukaz od 20. avgusta 1870) izeče, da je učni jezik v ljudske šole, razen v šolah na Kočevskem in na Fužinah na Gorenjskem (Weissenfels) slovenski jezik.

Ako bi se v kakej šoli zraven tega jezika učil tudi nemški jezik kot drugi deželni jezik, naj se ravna po pravilu, da se z nemščino

začenja le po tem, kadar učenci uže dobro znajo brati in pisati v materinem jeziku.

Naméra poduka v nemškem jeziku je razna, in sicer ta, če se mladina pripravlja za srednje šole, ali pa če se ga uči za dejanske potrebe. Prvo se doseže s tem, da se v štirirazrednih ljudskih šolah uči kot zapovedani nauk, drugo pa s tem, da se toliko, kolikor kažejo potrebe in želje občin, uči kot prosti nauk.

Ako bi se bil na Kranjskem ta ukaz izpolnjeval, ne bi bilo toliko pritožeb od strani Slovencev. Pa žalibog, kranjsko deželno šolsko svetovalstvo se samo nij ravnalo po tem svojem ukazu, kajti vpeljalo je v nekatere ljudske šole na Kranjskem nemščino kot učni jezik, na pr. v ljubljanskej c. kr. vadnici, v vse 4 mestne čveterorazrednice v glavnem mestu, v ljudsko in meščansko šolo v Krškem in menda še v drugih krajih, kjer se pa nij javno izvedelo. Zoper določilo v tem ukazu vpeljalo je tudi dež. šolsko svetovalstvo v tri- in celo v dvorazrednice nemščino kot zapovedani nauk in dopušča po svojih podložnih nadzornikih, da nemškutarski učitelji v nemščini podučujejo celo na takih šolah, kjer se občine tega želele nijso. In nemščini se nij morda malo prostorčka v naših šolah odmerilo, po 6 in po 7 ur na teden se podučuje v tem jeziku, a slovenščina morda komaj po 2 in 3 ure. — Mi ne zahtevamo, da bi se nemščina iz vseh šol čisto odpravila, a to imamo vendar pravico zahtevati, da se ne prezirajo pravični ukazi in da vladni služabniki ne izdajajo svojih, čisto samovoljno in postoječim ukazom protivnih. Ako se pa je nepokornost mej

Listek.

Črni teklič.

(Po Arrigo Boito-ji.)

(Dalje.)

„Škoda!“ pravi Tom.

„Nič ne dé,“ odgovori Amerikanec, vstane in gre k pisalneji mizi. Tam prižge svečo, vzame pečatnega voska, katerega segreje in z njim tekliča skupaj zlepi, kakor je baš mogel. Potem pa prinese figuro nazaj svojemu drugu, rekoč: „Tukaj je zopet; da bi se le človeku moglo glavo tako-le nasaditi?“

„V Monklandu bi to marsikateremu koristilo denes“, odgovori mur, žalostno smehljajoč se, a tako, da so se v Amerikancu vzbudila čutja čudenja, usmiljenja, žaljenja in gnjusa. Tom nadaljuje:

„Katero barvo imate rajše, gospod?“

„Meni sta obedve jednako ljubi.“

„Dakle, ako vam je jednako, izvoliva vsak svojo barvo; jaz vzamem črne, če dovolite.“

„A jaz bele. Izvrstno!“

Tedaj pa sta pričela figure postavljati in pomagala sta drug drugemu pri tem delu. Anderssen pravi, ko so bile armadne vrste urejene: „Povedati vam moram, da precej dobro igram; je-li vam smem jedno mojo figuro, na priliko jeden stolp, oddati?“

„Ne!“

„Skakalca?“

„Ne maram! Jaz ljubim jednako orožje, če tudi se rabi z različno močjo. Vašo prijaznost cenim sicer, a jaz igram najrajše brez kakeršnekoli prednosti.“

„Dobro! Vi potegneta prvi!“

„Žreb odloči!“ odgovori mur, vzame v jedno roko črnega, v drugo pa belega kmeta in je dal Amerikancu voliti, katera barva prva potegne.

„Ta-le.“

„Beli imajo prvi potezljaj, pričniva dakle!“

Mej tem so se navzočni jeden za drugim obstopili okolo njiju mize. Mej njimi so bili tudi nekateri, katerim je bil Jurij Anderssen

znan za najglasovitejšega šahmatnega igralca ameriškega in te je še posebno zanimala baš pričeta igra. Jurij Anderssen, potomec plemenite angleške rodbine, ki se je izselila v Washington, je silno obogatel s šahmatno igro. Uže mladi mož prekosil je vse prve igralce v tej igri. A s takim nasprotnikom se je meril ubogi Tom!

Predno je še Anderssen naprej potisnil svojega prvega kmeta, prestavil je mur gorečo svečo s se svoje desne na levo stran. Anderssen je opazil to in čudeč se mislil: „Ta mož je gotovo čital Lucenino „Repeticio de arte de avedre“ in se vede po navodilu: „Ako igrate zvečer pri luči, postavite jo na svojo levo stran; očem vašim bode menj bleščalo in stali boste na boljšem, nego vaš nasprotnik.“ Amerikanec, misleč si to, natakne si črno okajene naočnike na nos in potegne na šahmatnej deski prvokrat; potem pa se obrne k okolo stoječim gledalcem in neprisilno dobrovoljno reče: „Prvi potezljaji šahmatne partije so kakor prve besede kakega razgovora: zmi-

vladnimi služabniki na šolskem polji zajedla uže tako globoko, da bi tudi potem bilo vse prazno, ako vlada svoje uže z davna izdane ukaze obnovi, dakle jej osobito na Kranjskem ne preostaje nič drugega, nego da sluša besede sv. pisma, ki nasvetuje: ako te pohujša roka, odsekaj si jo in vrzi jo proč. Država je telo in mora imeti zdrave ude. Osobito pa šole po Slovenskem silno potrebujejo časov mirnega razvijanja na podlagi materinega slovenskega jezika. Dokler pa možje, ki so zoper interese slovenskega naroda na kvar skupnej domovini in učiteljstvu kranjskemu toliko grešili, še zmirom sedena svojih visocih mestih, uže samo ta faktum jemlje sapo slovenskemu učiteljstvu in zopet se vsled tega godi krivica pravicam slovenskega jezika, krivica se godi zasluženemu slovenskemu učiteljstvu in šola ne more napredovati. Vse demoralizujoč dokaz je to in vladno avtoriteto čudno osvetljuje, ker še denes sedé na primeroma visokih stolah taki germanski agitatorji, ki so si ta mesta prislužili samo s fanatičnim proganjanjem slovenskega jezika in s samovoljnim preziranjem preje izdanih ukazov, kakor je predstoječi jeden, o katerem se nadejamo, da ga bode vlada obnovila a njega izvršenje strogo naglasila.

Tristoletnica idrijskega rudnika.

Dné 21., 22. in 23. junija je slovesno praznoval rudnik za živo srebro v Idriji 300 letnico, odkar je prišel popolnoma v državno last. Predno pričnemo natančneje popisavati slavnosti, naj nekoliko povemo o zgodovini idrijskega rudnika. Valvazor pripoveduje, da se je v Idriji prvič našlo živo srebro l. 1497. Kmet, ki je bil nekega večera postavil razsušen lesen škaf pod studenec, da se namoči in potem drži vodo, našel je drugo jutro v njem čisto živo srebro. Ker te svetle in teške tekočine nij še prej nigdar videl niti nij o njej čul, napotil se je brž črez hribe in doline v mesto Škofjo Loko, kjer je svojo najdbo pokazal tamšnjemu zlatarju. Vendar mu pak nij hotel povedati, kje je zasledil to rudo. Vojaku (tako imenovanemu „Landsknechtu“) Andreju Pergerju, katerega so po domače nazivali Kocijana Anderleina, posrečilo se je naposled, da je ipak od kmeta izvedel, kje je rudo našel. Ker se je ta vojak Perger imenoval tudi Griffner, misli se, da je bil iz Griffna na Korškem doma.

Omenjeni „landsknecht“ in z njim še ne-

kateri drugi so prvi začeli kopati v Idriji srebrno rudo. A njih trud skoraj nij imel zaželenega vspeha, kajti zgrešili so srebrno žilo. Neki Valentin Kutlar iz Solnograda, zelo požrtvovalen mož, kateri je na vsak način hotel vzdržati in razširiti rudokopstvo, je bil uže svojo imovino pri tem podjetji potrosil in nij mu več bilo možno plačevati rudniških delavcev. Nad brezvspešnim tem delom so vsi obupali, kar — gleda čuda! — v dan sv. Ahacija dné 22. junija 1508 rudarji zopet najdejo srebrno žilo. Z velikim krikom tekli so delalci iz rudnika v mesto od veselja razgrajajoči in ukajoči. Žena Kutlarja vsa prestrašena skoči k oknu, in boječa se nemirnežev, vrže mej nje na ulice zadnjo dragocenost, zlato verižico. Mislila je bila namreč v prvem hipu, da gredo rudarji v Kutlarjevo stanovanje s silo izterjavat zaostali neizplačani zaslužek. Toda kmalu se je polegel hrup in podjetnikova soproga je vesela izvedela novico, da je najdena srebrna ruda. V zahvalo tega veselega dogodka so prosili rudarji idrijski rimskega papeža, da jim je dovolil vsako leto na sv. Ahacija dan imeti slovesno procesijo, kakor je po rimskem obredu sicer navadna o sv. Telesi, in rov se je imenoval po sv. Ahaciju, kateri je dan denes poleg sv. Barbare patron rudarjem idrijskim.

Vsakemu velikemu podjetju treba krepkega voditelja, kateri vse sile združuje in ima nad njimi veljavno besedo. Tega v Idriji nij bilo. Nij še minulo leto dnij in rudnik je imel več gospodarjev, nego delavcev. Naravna posledica tej nezdravej razmeri je bila, da so se posestniki rudnika jako zadolžili. Ta okolnost je napotila avstrijskega nadvojvodo Karla, kateri je itak imel uže nekoliko večjih deležev rudnika, da je l. 1580 pokupil še vse ostale njega deleže, tako, da je od tega leta bila jedino le avstrijska vojvodska komora, kakor se je imenovala, gospodar idrijskemu rudniku. Nadvojvoda Karel je dné 6. aprila l. 1580 izdal za idrijski rudnik poseben rudarski red, kateri se še denes hrani v rudniškem arhivu. Mnogo vspešnega in koristnega so poznejši avstrijski vladarji ukrenili in naklonili rudniškim delavcem idrijskim. Posebna njih dobrotinica je bila slavnoznana cesarica Marija Terezija, katera je ukazala — kar smatrajo rudarji še dan denes za največjo dobroto — da imajo rudarji dobivati za nizko določeno nepremeljivo ceno iz cesarske zaloge razne hrane in žita. Veseli dogodek, da je prišel idrijski rudnik pred 300 leti popolnem v cesarsko

last, je bil dakle namen slavnosti, katera se je praznovala tri dni tega tedna v Idriji. Res je bila ta pomembna tristoletnica vredna, da se je dostojno poslavlila — žal, da se je veselil samo neki „ožji krog“, dočim je navadni rudar, čegar žilave roke uže dolga tri stoletja neumorno klepljejo in vlačijo na beli dan dragoceno rudo — konči po našem mnenji — premalo praznoval to svečanost.

Tristoletnice slavljenje se je pričela dné 21. junija. Uže pri postaji logaškeje je iz Ljubljane došle goste pozdravljali krasen slavalok, noseč v sredi veliko črno-zolto cesarsko zastavo, a na obeh straneh slovenske trobojnice. Na čelu slavalokovem pa je bil slovenski napis: „Slava“. Tudi po poti v Idrijo je bilo še več enakih slavalokov.

V istini krasno ozaljšano pak je bilo o tej priliki mesto Idrija. Nij je bilo videti hiše, katera ne bi bila olepšana, a malo jih je bilo brez slovenskih trobojnic. Celó z Gradu je ponosno vihrala takšna zastava in baš takisto so jo imela tudi druga cesarska poslopja. Mnogo visokih „mlajev“, na svojem rtu imejočih jugoslovanski grb in našo trobojnico, bilo je po Idriji razpostavljenih. Najkrasnejši in največji mlaj pak je stal poleg hiše, kjer je „čitalnica“. Posebno okusno olišpana je bila hiša slikarja g. Tavčarja in cesarska hiša (sv. Antonijarov), kjer so l. 1580 začeli kopati rudo. Ko se je zmračilo, prikazali so se na vseh hribih okrog Idrije lepi kresi, in tudi mesto je bilo mahom krasno razsvetljeno. Tisoč in tisoč prijaznih lučic je migljalo po oknih, a narod se je vesel gibal po ulicah in ogledaval res veličastno razsvitljavo.

V tem se je pričela slavnostna predstava v rudarskem gledališču. Deklamoval se je nemški „proslov“, katerega je bil v ta namen zložil znani ljubljanski dr. Keesbacher. Če bi se to godilo mej trdimi Nemci, bila bi ta pesen imela tudi nekaj efekta. A tako je bila velikemu delu občinstva, katero je bilo v gledališču navzočno, malo ali tudi čisto nič razumljiva. Po gledališču, kjer se je igrala po tem nemškem proslovu še nemška igra, je rudarska godba svirala po ulicah in izpremijalo jo je ogromno število naroda. Gospodje uradniki imeli so po predstavi gledališkeje v kazini svojo zabavo, a preprosti narod se je razveseljeval po raznih gostilnicah popevajoč slovenske pesni.

(Dalje prih.)

rom so si podobni, n. pr. beli kmet stori dva koraka, a črni ga posnema. Obema sledi začenja kraljevih kmetov itd.“ Mej takim pogovorom je v drugič vlekel, a nekako raztresen kmeta kraljevega teklča dva koraka naprej, nadejajoč se, da bode črni kraljev kmet po njem udaril. Mur pa se je izognil in z neobičajnim potezljajem branil svojega kmeta; postavil je namreč kraljevega teklča na tretje polje kraljičine črte. Anderssna je to osupnilo nekoliko in mislil si je: „Mož varuje svoje kmete ter sluša Philidorovo teorijo, kateri imenuje kmete duše celej igri“.

Okolo pet ali šest početnih potezljajev je še sledilo, ki pa nijso bili nič kaj zanimivi; oba igrajoča sta se opazovala kakor dve armadi, pripravljajoči se za napad ali kakor dva boritelja, ki se merita z očmi predno da se sprimeta. Amerikanec, vaje zmirom zmagovati, nij se čisto nič bal svojega nasprotnika; sicer je pa vedel, da je razum mura, bodi si še tako prebrisan, popolnem nezmožen v primeri

s prebrisanostjo človeka bele polti, a tem nezmožnejši še nasproti kakemu Juriju Anderssnu, zmagovalcu nad zmagovalci. Vendar pa nasprotnika nij izpustil iz očí niti za trenotek; ušlo mu nij nijedno njegovih kretanj in načrt njegov trudil se je razvideti bolj z njegovega obraza nego z njega potezljajev na deski. Od drugega potezljaja nadalje je uže videl, da je razvijanje murovo nelogično, slabo in nesmiselno, a opazil je tudi na njegovem obrazu in pogledu, da temeljito misli. Oko Amerikanca je premišljalo igro na obrazu mura, ta pa je nepremično zrl na desko. Nijsta še sedem- ali osemkrat potegnila, a uže sta se razvidala dva čisto si nasprotna strategična načrta.

Korakanje Amerikančevih figur je bilo simetrično redno, podobno gibanju velike armade, ki pričinja glavno delovanje. Red, ta življ moči, je prevladal igro belih. Skakalca, noge šahmatnej igri, kakor so jih nazivali stari, sta zasedla skrajna krila, jeden levo,

drugi desno, na obeh straneh kraljevega kmeta, prednje straže, stala sta dva kmeta na straži. Sovražniku je pretela na jedni strani kraljica, na drugej pa kraljev teklč, drugi teklč pa je podpiral centrum dva koraka pred kraljem, tesno za prvimi naprej potisnjenimi kmeti. Položenje belih nij bilo samo simetrično, bilo je celo geometrično. Osoba, ki je na ta način razdeljevala svoje figure, nij mislila na igro, marveč je zamislila se v vednost; polagano a gotovo gibala se je nje roka na deski, premerila je vrste in matematično točno in mirno je ostala na določenem mestu, kakor da je računsko nalogo reševala na tabli. Položenje belih je bilo tako, da je vse napadalo in branilo vse; to položenje je bilo silno, ker je sovražnika bolj in bolj nazaj potiskalo in bi ga naposled popolnem udušilo. Mislite si žive stene, ki se počasi naprej pomika in mislite si, da so bili črni zdrobljeni mej robom šahmatne deske in to orjaško steno.

Časih se dozdeva, da se stvari oživljajo

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 24. junija.

O **ministerske** krizi se mnogo poroča in imenuje se mnogo imen novih ministrov, a je vse samo ugibanje, zato počakajmo, kaj bodo prihodnji dnevi prinesli.

Na Dunaji je bilo vtorek **skupno ministersko** posvetovanje, kateremu je predsedoval cesar. Posvetovalo se je o bosenski upravi. Včeraj, sredo, se je posvetovanje nadaljevalo.

Dr. Rieger je dovršil poročilo o vladnej predlogi za premembo **češkega** deželno-zborskega volilnega reda. To poročilo se v posnetku glasi: Pomankljivosti in krivice volilnega reda za Češko so se priznale od časa, ko se je bil oktroiral in deželni zbor je užel sam dal nalog deželnemu odboru, da se ta volilni red popravi. Krona sama je z najvišjim pismom od dne 26. sept. 1870 obljubila predlogo za popravljanje tega volilnega reda. Deželni odbor pa se še zmenil ni za nalog, kateri je dobil od deželnega zbora. Reforma volilnega reda prouzroča že dvajsetletni politični boj in ker se ni izvela, ne more se ustavno življenje razvijati in to je tudi uzrok, da se ne more skupno delavati. To je tudi izvir celo krvnega sovraštva. Češki narod pod krivicami zdanega volilnega reda največ trpi, da si ravno plačuje največ davka. Brezozirni strankarski in drugi interesi dozdej niso dopuščali odpravljanja vseh krivic, interesi, ki se protivijo pravičnim zahtevanjem in so sovražni deželnemu miru ter uničujejo poštena prizadevanja najvišjih državnih faktorjev. Zdanje ministerstvo si je sporazumljenje narodov zapisalo na svojo zastavo in sicer na podlagi ustave in ta vlada je samo skupino velikoposestnikov hotela z reformo volilnega reda urediti. Ako bi pa to hotela storiti tudi v kmetijskih občinah in mestih, potem bi se jej očitalo, da zatira nemštvo, akopram je zdanje ministerstvo večinom nemško. Gotovo je, ako bi bil volilni red pravičen, imel bi slavjanski življenj v češkem deželnem zboru večino in tudi več zastopnikov v državnem zboru. Vlada je dokazala, da je njena volilna predloga pravična. A večina komisije za vladno volilno predlogo je za to zoper njo, ker deželni zbor ne zaupa zdanjej vladi. To se pravi z družimi besedami: češki deželni zbor naj zavrne vladno volilno predlogo za to, ker je njega večina v opoziciji zoper vladno. In zdaj gre za to, da bi deželni zbor dal zdanjej vladi nezaupnico. Ves predlog večine je dakle fortissime izgovorjen: Ne! Večina bi tedaj zaupala samo centralistiško ustavovernej vladi. Da bi se pa ta njena želja tako kmalu izpolnila, to je negotovo. Nasprotna stranka je nespravljiva. Manjšine ne zadovoljuje vladna predloga, a v njej vidi napredek k boljšemu. Dr. Rieger predlaga koncem v imenu češke manjšine, da

deželni zbor preide v specialno debato o vladnej volilnej predlogi.

Češki časopisi nepretrgano zahtevajo razpuščenja češkega deželnega zbora. O vladnej predlogi za premembo volilnega deželnozborskega reda za Češko pa piše „Politik“ z Dunaja, da se bode deželnozborski volilni red za Češko prenehal kljub zdanjej nemški večini in gotovo da ne na kvar Nemcem. To pa bode početek cele vrste drugih dejanj zakonodajnih, ki bodo avstrijske zakonodaji odvzele odijozno znamenje strankarske fakture, a jej vtisnili znamenje pravičnosti in državnosti.

Dne 21. t. m. je umrl češki državni poslanec dr. F. Brauner, odvetnik v Pragi. Politično je deloval že v letu 1848 in 1849 skupno z dr. Palackym in dr. Riegrom. V vsem svojem delovanju ga je vodilo federalistiško stališče. Brauner je bil tudi do časa, ko so Čehi izstopili iz češkega deželnega zbora, deželni poslanec in tudi kasneje. S Čehi je vstopil tudi dr. Brauner v državni zbor.

V **hrvatskem** saboru je ban prečital pismo ogerskega ministra grofa Szaparyja, v katerem obljubuje, da se takoj odpravi Davidov učni natečaj za magjarski jezik, kakor hitro se na zagrebškem vseučilišču otvori magjarska stolica.

Vnanje države.

V imenu Turčije je Sadulah bej naznanil **berlinske** konferenci, da je Turčija pripravljena odstopiti Grške Janino. Da pa bodo Grki novo ozemlje tudi lahko zasedli, to je drugo vprašanje.

Iz **Peterburga** se javlja, da je Puškinov sin, poveljnik Narvinemu husarskemu polku, imenovan adjutantom na krilu. Ruske novine pa pišejo, da bode zaman vse delo berlinske konference, ker se ne bodo mogle vlasti zjediniti v tem, kako bi Turčijo silile, da izvrši sklepe berlinske konference.

V **angleške** dolenjej zbornici je dejal Gladstone, da je več členov berlinske nagodbe, ki še niso izvršeni ali pa so izvršeni samo o nekoliko. Vlada dela na to in bode delala, da se bodo vse točke one nagodbe izvršile. Zbornica je potem sprejela z 275 glasovi proti 230 glasom predlog, da se znanemu brezvercu Bradlaughu ne pusti niti prisegati niti izjaviti namesto prisega.

Bradlaugh je prišel včeraj v zbornico, ter je hotel prisesti; se silo so ga ven segnali, ko pa se je vrnil, zaprl so ga.

Pruski deželni zbor je sprejel cerkvene predloge § 5 in k njemu dostavek, da morajo škofje, ki skrbé za izpraznene škofije, nemški podaniki biti, sprejel je nadalje § 6, a zavrgel §§ 7 in 8.

Dopisi.

Iz Novega mesta 18. junija. [Izv. dep.] Čitateljem „Sl. N.“ je znana grozna nesreča, ki je po toči dne 6. t. m. zadela 14 dav-

kovskih občin, denes pa imam zopet poročati o grozni škodi, katera je dne 16. t. m. zadela Trško goro, Gričevje in Vinji vrh poleg Bele cerkve; utrgal se je namreč oblak in nastal je tak nalive, da enacega najstarejši ljudje ne pomnijo.

Če je že na Tržkej gori škoda velika, kjer je ploha rodovitno zemljo poplavlila, skarpe raztrgala, senožeti zablatila itd., je nesreča na Gričevji in Vinjem vrhu še veliko večja. Ko nam je toča dne 6. t. m. v vinogradih in na polji vse vzela, je vendar vsaj zemlja ostala cela, zdaj pa je grozna ploha dne 16. t. m. še zemljo nam pobrala in uničila vse žalostne posledice, ki so združene s plohami. Vozna pota so bila po nekoliko raztrgana, po nekoliko zasuta. Iz mnogih vinogradov je rodovitna zemlja popolnem splavljena in jih ni možno zopet popraviti, ker bi trebalo navažati nanje dobre zemlje, a to bi predrago bilo.

Tudi ljudje, stanujoči v hišah ob Gričevji, so bili o tej hudej uri v velikej smrtni nevarnosti. Málnarju Jan. Retarju je voda odtrgala kos hiše, in ker je mogel jedino po brvi preko potoka rešiti se, bili bi izgubljeni on in njega družina, da jim niso v največji sili prišli sosede na pomoč. Polja in travniki v dolini so popolnem zasuti in z razvalinami pokriti; prosó, túršica, oves in krompir so uničeni! Na travnikih starigradskih leži ogromno mnogo skal, kamenja, s korenino odtrganih trsov, lesovja, lopat in odlomljenih delov málinskih kolés.

V Družinskej vasi poleg Dólenjega Kronova, kamor je voda še le ob 7. uri prodrila, je bil górenji malin Florijana Zorka hudo poškodovan, tudi škarpó in most je odtrgalo. Spodnjega málina pritličje je napolnila voda, žaga je razdrta in vse hlode ter deske je hudournik tiral proti nedaleč odtod ležečemu málinu vrlega župana Jakoba Košaka, kateri je pripravljeno lesovje z velikim trdom odvrčal in tako srečno zabranil, da mu ni podrlo málina. Okrajno cesto poleg Dólenjega Kronova je povodenj popolnem pokvarila, tudi na cesto proti Belej cerkvi je voda z višje ležečih vinogradov in njiv nanesla mnogo prstí; na isti način je blizu Strelca vsa cesta bila pokrita z grudami.

Krasni travniki poleg Tomažje vasi in ob Krki so vsi posuti z glenom in jih zatorej ne bode možno kositi. In tako so s to novo nesrečo nadloge še huje postale, ker niti ljudje niti živina néma živeža. Kdor je videl in slišal,

in se gibljejo slično človeku; najneznatnejše stvar more kaj izražati, in je to odvisno od položaja, v katerem se nahajajo napram svoji okolici. Zategadelj se je dozdevalo, da so figure od ebenovine postajale obupne, videče, kako strahovito jih napadajo bele. Skakalci so kakor splašeni konji bežali pred sovražnikom, potrti kmetje so zgubili vso zvezo mej soboj in zdelo se je, da se kralj, ki je že s početka nastopil pot rokiranja, v svojem kotičku plaka na tihem od žalosti, ker je prezgodaj nazaj umaknil se. Roka Tomova, črna kakor noč, je tresoč se bledla po svoji armadi.

Tako se je igra videla s strani Amerikanca. Idimo na drugo stran; tu je vse nasprotno. Kakor redno je korakala naprej bela armada, baš tako popolnem neredno pa črna. Mej tem, ko je Anderssen simetrično nastavljal svoje figure, tiščal je mur svoje kar brez glave vse na jeden kup. Prvi je vso svojo moč jednako razdelil za napad in obrambo, ta pa je z vsacim potezlajem še pomnožil svoje

zmedeno stanje, ki je z neprenehanim zbiranjem mase nasproti nastavljenju belih postajalo tudi istinita moč, katere pretenje je bolj in bolj naraščalo. Tu je pretil pradačni metalni stroj tvrdnjavskemu ozidju, golo orožje carré-ju. Kolikor bolj se je premična stena belih naprej pomikala, toliko večjo moč je dobival murov metalni stroj. Obe armadi stali sta si popolni nasproti, čelo na čelo jedna k drugi; nijedna figura se ni izgubila, nijeden kmet, in to udrzanje je bilo na obeh straneh neprijetno zagrizeno.

Amerikanec je s početka smatral nastavljanje črnih za neumljivo pobitost, ki se je po njegovem mnenju lotila ubozega Toma vsled silnega strahu, in nikdo bi ne sodil, da je ta čudna zmešnjava pripravljena za pravilen in reden napad. Mur pa je v tej konfuziji več videl; v njegovem razvijanju zbrala se je prirojena mu suženjska taktika, vsa zvitost Aethiopijca. Ta nered je bil samo umetljen, da je sovražniku prikival past; kmetje so se

kazali pobite zato, da bi nasprotnika premotili, konjiči so bili navidezno preplašeni, kralj tudi zato nesmiselno bežal. Ona zmešnjava je imela svoj tečaj, on upor svojega vodjo, ona blaznost je skrivala zdravo idejo. Tekliči, ki ga je bil Tom takoj v začetku postavil na tretje polje kraljeve črte, oni tekliči je bil ta tečaj, vodja in ideja. Stolpi, kmetje, konjiči, celo kraljica so stopili okolo tekliča, branili ga in mu izkazovali pokornost. To je bil prav isti tekliči, katerega je Amerikanec strl in potem popravil. Krvavo rdeč trak od pečatnega voska ovijal mu je čelo in lice in sezal doli do vratu. Res, prav junaški je izgledal ta košček lesa; podoben je bil ranjenemu vojščaku, ki si je v glavo ubil, da se bojuje do zadnje kaplice krvi. Krvava glava se mu je malo nagnila na prsi, potrta od silne tuge; videlo se je, da je tudi on, jednako muru, zamaknen v šahmatno desko, da junaški udano pričakuje udarca ali da sam skrivnostno pre-mišlja, kako bi mahnil. (Dalje prih.)

kar sem jaz videl in slišal, ne bode rekel, da kaj pretiravam, zato pa je tudi moj klic po zdatnej in hitrejši pomoči upravičen, vsaj: „dvakrat da, kdor hitro da!“ Anton Ogulin.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Idrija 23. junija.*) Minister Falkenhayn je šel danes pri šahti sv. Barbare v rudnik in se je v njem peljal 700 metrov daleč, ogledujoč delavce, ki so bili vsak pri svojem poslu. Pri šahti sv. Josipa je visoki gost prišel zopet iz jame. Minister je potem bil v vseh drugih delovnicah, tudi tovarno za cinober je obiskal. Od tam je krenil na strelišče, kjer se je mudil kratek čas. Ob dveh popoldne je minister dal banket, h kateremu je bilo povabljenih samo 24 najodličnejših oseb. Po tem obedu se mu je predstavila deputacija najslabše plačanih rudniških delavcev, in ga prosila, da se jim poboljšajo plače. Minister je prositeljem s prijaznimi besedami obljubil, da bode podpiral njih prošnjo na merodajnem mestu. Minister, kateri je nameraval iti čez hribe v Gorico, je dobil opoldne z Dunaja telegram, naj pride tija k ministerskemu svetu; zatorej se je takoj zvečer z brzovlakom odpeljal v prestolnico. Slavnostni komers, kateri je nocoj v telovadnici, je končal praznovanje tristoletnice idrijskega rudnika.

Domače stvari.

— („Laibacher Zeitung“ se je — poboljšala!) Tukajšnji uradni list, kateri je dosle malo vedel povedati o nas Slovencih in je navadno z nemškimi lažljivimi dunajskimi listi vedno proti nam bil, je včeraj — na veliko naše začudenje — grajal svoje bivše tovarišice, dunajske židovske novine, katerih „resnicoljubni“ korespondenti so brzojavili iz Idrije, da je g. deželni predsednik Winkler o priliki 300letnice napredku idrijskega rudnika napil „v slovenskem jeziku, kar je vse iznenadilo.“ — „Koga je to iznenadilo, razen poročevalca omenjenih novin („N. Fr. Pr.“, itd.) — pravi „Laib. Ztg.“ — nam nij znano. Da je gospod deželni predsednik, ko sta baš pred njim pri banketu deželni glavar in poljedelski minister napila nemški, z ozirom na to, da se slavnost vrši v slovenskem mestu dežele, kjer večinom stanujejo Slovenci, svojo zdravilco govoril po slovenski, to se mora vsakemu pametnemu človeku zdeti tako naravno in samo po sebi umevno, kakor taktno. Svetovali bi zatorej gospodu poročevalcu — kateri ima, kakor se vidi, nekako svoje in čudne pojme o enakopravnosti narodnostij avstrijskih — da se s svojimi istomišljeniki vred umiri; kajti vsi ti ne bodo, naj se še toliko trudijo, naredili iz Avstrije družega, nego to, kar je.“

— (Za sprejem Hrvatov) tudi ljubljanski stanovniki delajo priprave ter bodo razobesili narodne zastave, kakor se nam poroča.

— (Iz Bleda) se poroča, da je gostilna pri Petranki vse pripravila za sprejem hrvatskih in ljubljanskih gostov; pri skupnem obedu je cena za osobo določena na 70 novč.

— (Kres na Rožniku.) Predsinočnjem, v predvečer praznika sv. Janeza Krstitelja, so po starodavnih svojih dedov lepejši šegi in po večletnej svoji navadi prižgali ljubljanski „Sokoli“ veličasten kres. Pevci čitalniški pak so

to jako priljubljeno ljudsko veselico poveljavali s krasnim petjem raznih domačih in pri nas uže udomačenih hrvatskih zborov. Obilo občinstvo, katero se je zbralo ta večer poleg Matere božje cerkve na Rožniku, je s pravim navdušenjem poslušalo ubrane glasove in se radovalo, gledajoče — poleg neštevilnih kresov po vseh gorah in gričih — umeteljni ogenj in rakete, katere so visoko v zrak spuščali vrli „Sokoli“. Sploh smo ta večer z veseljem opazili, da ima ta staroslovanska šega tudi mej neslovenskimi prebivalci ljubljanskega mesta mnogo čestiteljev.

— (Ljubljanski knezoškof g. dr. J. Pogačar) je predvečerjem jutraj odpeljal se z brzovlakom v Gorico, udeležiti se petindvajsetletnice goriškega knezonadškofa.

— (Goriški knezonadškof g. A. Gollmayr) je 24. t. m. praznoval svojega nadškofovstva petindvajsetletnico. Jubilant, rodom Kranjec, je imel zatorej v ta dan ob devetih uri pontifikalno mašo z zahvalnico, pri katerem svetem darilu mu je prvič rabil kelih, ki ga je svojemu metropolitu v spomin slavnega jubileja poklonilo duhovenstvo goriškega nadškofijstva. Ob 11. uri se je g. jubilantu predstavilo duhovestvo. Včeraj popoldne je bila v mladeniškem semenišči „beseda“ z zanimivim programom. Mestna gospodska goriška in razne korporacije so o tej priliki čestitale odličnemu cerkvenemu dostojenstveniku.

— (Tisočletnico slovanskega jezika) slavi mesto Črnomelj v nedeljo dné 27. junija. Program: 1. Ob 10. uri jutraj slovesna sv. maša. 2. Ob 3. uri popoldne skupni izlet na griček k sv. Jožefu. 3. Ples na prostem. 4. Šaljiva loterija. 5. Umeteljni ogenj. 6. Veliki kres. — Mej posameznimi točkami bode petje. — K mnogobrojnej udeležitvi vabi slavnostni odbor.

— (Iz Slov. Bistrice) se nam poroča, da je tam in v okolici do 23. t. m. neprestano deževalo, kar je travnikom na veliko kvar; pokošeno seno je voda odplavila, travnike poblatila in podrla mnogo jezov. Tudi v vinogradih se nahajajo plazovi in par koč je voda podkopala. Toča je v Prebukovji, Šmartnem, Kalsih in proti Fravhajmu napravila veliko škode. V Razvanji je bilo baje toče vse belo, toča in voda sta učinili veliko škode. Denes je dobro vreme, a nebo še nij čisto in nad Pohorjem vise grdi oblaki.

— (Literarno-zabavno društvo „Triglav“ v Gradci) ima v soboto dné 26. junija pri „Pasteti“, Sporgasse I., svoje redno zborovanje. Spored: 1. Zapisnik se prečita. 2. Gosp. Košan nadaljuje: „Kulturno-

historično črtico iz zadnjega desetletja poljske samostojnosti“. 3. G. Tekster deklamuje. 4. Posamezni predlogi. — Mej posameznimi točkami petje. Začetek ob 8. uri zvečer. Gostje dobro došli!

— (Pisanke za slovensko lepopisje) je izdal gospod Ivan Lapajne v Krškem, katere namesti sicer navadnih podob kake zverine na zadnji strani kažejo majhen zemljevid Kranjske vojvodine, obdane od dežele Koroške, Štajerske, Primorske in Hrvatske.

— (Slepar), o katerem se je poročalo v „Eдинosti“, da je namreč povsod po Primorskem pri duhovnikih in učiteljih pod raznimi imeni beračil in lahkovernikom pozlačene verižice, prstene itd. zelo drago prodajal in jih na ta način goljufal, je sedaj uže v rokah policije. Komur je ta slepar kakšno škodo naklonil, naj se oglasi pri tržaški policiji.

— (Filoksera ali trsna uš pri Piranu.) Dne 19. t. m. je preiskavala posebna komisija pod vodstvom profesorja Röslerja bolno trsje pri Piranu. Našla je 5 oralov za filoksero bolnih vinogradov. Zemlja, na katerej je bolezen, dene se lahko pod vodo, vendar vlada nij še določila, ali se ima to zgoditi. Minister poljedelstva pa je telegrafično dovolil, da se sestavi posebna komisija, katere naloga bode filoksero zatreti; vodja tej komisiji bode političk o tej stvari izveden uradnik; da se troški pokrijó, nakazal je gosp. minister potrebnih novcev. — Pristavljati nam nij treba, da je izvošnja trsja itd. iz piranskega okraja prepovedana. Naj vsak vinogradnik blizu okuženega kraja zelo pazi trt, da se bolezen naglo zatre, ako bi se prikazala še drugje.

— (Morski volki v jadranskem morji.) Dne 7. t. m. so videli morske volke pri Porerji (blizu Pulja) in pri Salvore. Dne 13. jutraj pri Kopru in dne 14. pri Barkovljah.

Tuji.

24. junija:

Pri Slonu: Bachici iz Zadra. — Hofbauer iz Zagreba. — Poche iz Trsta.
Pri Mallé: Kaiser iz Dunaja. — Pichler iz Kočevja. — Marr iz Dunaja.

Dunajska borza 24. junija.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	73 gld.	75	kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	74	35	
Enotni drž. dolg v srebru . . .	88	85	
Zlata renta . . .	133	25	
1860 drž. posojilo . . .	828		
Akcije narodne banke . . .	283		
Kreditne akcije . . .	117	10	
London . . .	9	33	
Srebro . . .	5	53	
Napol. . .	57	45	
C. kr. cekini . . .			
Državne marke . . .			

Meščanska pivovarna v PLZNU,

osnovana leta 1842.

Čast imamo javljati s tem, da smo v svrhu, da je našim p. n. naročnikom bolj priročno, osnovali za **Štajersko, Koroško, Kranjsko, Trst, Istro in Hrvatsko**

glavno zalogo v Gradci

ter smo izročili nje zastopstvo gosp. **F. Schediwy v Gradci, Annenstrasse 35.** — Ceno pivi iz zaloge smo za zdaj določili na **gld. 13 av. v. za hektoliter**, netto cassa, iz pivovarne vračunivši vožnjo in colnino iz zaloge. — Priporočajoč se mnogim naročbam, znamljamo štovano

Meščanska pivovarna v PLZNU, osnovana leta 1842.

P. n.

Ozirajoč se na najljubše na predstojajoče, priporočam se za izvrševanje naklonjenih naročeb za pošiljanje svetno slavnega **izvirnega Plzenskega piva** iz meščanske pivovarne v Plznu, osnovane leta 1842, v izvornih posodah in sklenicah. — Pivo v sklenicah v zabojih, 25 in 50 sklenic, à 15 kr. in zaračunjenje sklenic.

Udano **F. Schediwy.**

Glavna zaloga meščanske pivovarne v PLZNU, osnovane leta 1842.

(281—3)

*) Za včerajšnji list prekasno.